

Напрыклад:

ВЕЯЛКА - прастейшая с/х машына (ее часть) для выдзялення зерна из вороха, полученного после обмолота зерновых культур, очеса льна.

АРФА - прасцейшая с/г машына (яе частка) для выдзялення зерна з кучы, атрыманай пасля малацьбы зерневых культур, счэсвання лону.

Як вядома, беларускай навуковай тэрміналогіі уласціва пэўная сінанімічнасць (дабаўкі - дамешкі), сустракаюцца выпадкі словаутваральнай варыянтнасці (праграмаванне - праграміраванне), адзначаецца перавага словаутваральнай мадэлі з суфіксам -льнік перад варыянтам з суфіксам -цель (накапляльнік - накіпель). Гэтыя асаблівасці ўлічваліся пры складанні слоўніка.

Слоўнік уключае 1008 слоўнікавых артыкулаў, якія падаюцца ў алфавітным парадку.

У дадзены момант слоўнік апрабуецца ў вучэбных групах I курса на занятках па беларускай мове. Рыхтуецца выданне яго асобных артыкулаў у выдавецтве "Ураджай".

Дадзены слоўнік, безумоўна, мае карысць для усіх, хто цікавіцца праблемамі перакладу навукова-тэхнічнай тэрміналогіі з рускай мовы на беларускую.

Культура маўлення студэнта тэхнічнай ВУ

Смалянка Г. А., выкл. (Беларускі дзяржаўны аграрны тэхнічны ўніверсітэт)

Кожная навука непасрэдна ці ускосна уплывае на светапогляд асобы. Але усе ж галоўнае месца ў фарміраванні чалавека высокай інтэлектуальнай культуры належыць мове. Менавіта мова з'яўляецца

паказчыкам высокай культуры чалавека.

Выкладчык беларускай мовы пры дапамозе роднага слова павінен фарміраваць светапогляд і ўменне правільна думаць і выказваць думкі, ажыццяўляць ідэйна-палітычнае, маральнае і эстэтычнае выхаванне. Студэнт павінен бездакорна валодаць тэхнікай мовы (маўлення).

Зыходзячы з вышэй сказанага, у праграму выкладання беларускай мовы ўключаны спецыяльны раздел "Культура маўлення і выкарыстанне сродкаў беларускай мовы у розных стылях маўлення".

Разглядаюцца пытанні правільнасці, дакладнасці, лагічнасці, чысціні, дарэчнасці, багацця і выразнасці маўлення, а таксама разнавіднасці памылак у звязным маўленні, метады і прыемы выпраўлення маўленчых памылак.

Студэнты павінны засвоіць агульнапрынятыя, агульнаабавязковыя літаратурныя нормы; маўленне павінна адпавядаць усім законам сучаснай беларускай мовы.

Будучыя спецыялісты павінны умець дакладна ўжываць словы з уласцівым ім значэннем, што асабліва важна у навукова-тэхнічных тэкстах. Мае рацыю Л. І. Скварцоў, які зазначае, што дакладнасць словаўжывання - важны і ледзь не вызначальны бок культуры і майстэрства як вуснага, так і пісьмовага маўлення.

Асаблівая ўвага надаецца правільнай пабудове словазлучэнняў, сказаў, сувязі паміж іх элементамі. З пункту гледжання логікі студэнты павінны правільна выказваць сваю думку пры дапамозе мовы, правільна мысліць, выбіраць патрэбную сінтаксічную канструкцыю.

Неабходна клапаціцца і пра тое, каб у маўленні адсутнічалі неўласцівыя беларускай мове моўныя адзінкі. Маўленне зауседы павінна быць чыстым на усіх маўленчых узроўнях.

Дарэчнасць маўлення - адно з цэнтральных паняццяў як стылістыкі, так і культуры мовы. Студэнты тэхнічнай ВНУ павінны авалодаць ўменнем выкарыстоўваць моўныя сродкі у адпаведнасці са стылем, жанрам, часам, мэтай і умовай камунікацыі ці інфармацыі. Асаблівая ўвага надаецца вывучэнню навуковага і афіцыйна-дзелавога стыляў.

Культура маўлення - гэта не толькі правільнасць, дакладнасць, чысціня маўлення, дарэчнасць, але і выразнасць, багацце маўлення. Таму адна з задач - навучыць студэнтаў правільна крывацца усім лексічным і фразеалагічным багаццем мовы у розных сферах адносін. Увага надаецца асаблівасцям выразнасці і багацця маўлення у навуковым і афіцыйна-дзелавым стылях.

Важным фактарам для развіцця маўлення з'яўляецца матэрыял для практычных заняткаў - гатовы, падрыхтаваны раней або непадрыхтаваны, які прадумваецца у працэсе навучання. Прыкладзем найбольш характэрныя практыкаванні, якія накіраваны на удасканаленне вуснага і пісьмовага маўлення.

1. Распрацаваны шэраг размоўных тэм, якія адпавядаюць тэмам практычных заняткаў.

2. Праводзіцца аналіз тэкстаў паводле суадноснасці мовы і сродкаў з задачамі, умовамі, зместам выказвання.

3. Выказванні на прапанаваную ці самастойна сфармуляваную тэму у пэўным стылі мовы.

4. Стварэнне фрагментаў тэксту у тым ці іншым стылі.

5. Практикаванні, накіраваныя на засваенне норм сучаснага беларускай літаратурнай мовы.

6. Пабудова лагічнага выказвання (сказа) на аснове апорнага элементаў, мадэляў.

7. Практикаванні, накіраваныя на такія якасці маўлення як дакладнасць, чысціня, дарэчнасць.

8. Практикаванні і тэксты на разнавіднасці памылак у звычайным маўленні.

9. Пераклад тэкстаў з рускай мовы на беларускую і наадварот.

О роли концепции культурной грамотности в преподавании иностранных языков

Маслова Н. П., канд. фил. наук (Белорусская сельскохозяйственная академия)

В наши дни общепризнан тезис о том, что язык существует только тогда, когда он употребляется. Язык выступает главным